

บทที่ 4

ผลการวิจัยและการอภิปราย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาระบบการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชนบ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยมีความมุ่งหมายเพื่อสำรวจประเภทและปริมาณขยะมูลฝอย เพื่อจัดการขยะมูลฝอยโดยระบบการมีส่วนร่วมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อศึกษาผลของระบบการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านโคกม่วง ประกอบด้วย สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน สมาชิกเกษตรหมู่บ้าน ผู้ประกอบการร้านค้า ผู้ประกอบการร้านรับซื้อของเก่าประจำหมู่บ้าน ประชาชนอื่นๆ รวมทั้งสิ้น จำนวน 75 คน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
X	แทน ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน ชั้นขององศาแห่งความเป็นอิสระ
Paired t-test	แทน สถิติทดสอบที่ใช้พิจารณา t-distribution

4.2 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ตอนที่ 1 ผลการสำรวจการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยเบื้องต้น

1.1 ผลการสำรวจสภาพการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยเบื้องต้นภายในชุมชนบ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

1.2 ผลการสำรวจประเภทและปริมาณขยะมูลฝอยภายในชุมชนบ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

1.2.1 ผลการสำรวจประเภทและปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดครัวเรือน

1.2.2 ผลการสำรวจประเภทและปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งรองรับที่ทำการ
 ลักลอบทิ้ง 2 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่นอกหมู่บ้านและพื้นที่ดินเขา

2.ตอนที่ 2 การจัดการขยะมูลฝอยโดยกระบวนการมีส่วนร่วมตามปรัชญาของเศรษฐกิจ
 พอเพียง

3.ตอนที่ 3 ผลการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญา
 ของเศรษฐกิจพอเพียง

3.1 ข้อมูลทั่วไปของประชากรที่ศึกษาวิจัย

3.2 กระบวนการเรียนรู้และแบบมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของ
 เศรษฐกิจพอเพียง

3.3 เปรียบเทียบความรู้ การมีส่วนร่วม และปริมาณขยะมูลฝอยก่อนและหลังการ
 จัดการกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1.ตอนที่ 1 ผลการสำรวจสภาพการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยเบื้องต้นภายในชุมชนบ้านโคก
 ม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

1.1 จากการศึกษาสภาพการจัดการขยะมูลฝอยเบื้องต้นด้วยวิธีการสัมภาษณ์นายก
 องค์การบริหารส่วนตำบล 2 ด้าน ดังนี้ ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย พบว่า ภายในเขตพื้นที่องค์การ
 บริหารส่วนตำบลโคกม่วงยังไม่มีมีการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยจากหน่วยงานใด ด้านการกำจัดขยะมูล
 ฝอย พบว่า ไม่มีมีการกำจัดขยะมูลฝอยจากหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือองค์กรอื่นๆ และ
 ชาวบ้านจัดการกำจัดขยะมูลฝอยตามบ้านเรือนกันเองและจากการสัมภาษณ์สมาชิกองค์การบริหารส่วน
 ตำบล ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน ผู้ประกอบการร้านค้าและ อดีตคนเก็บขยะมูล
 ฝอยในหมู่บ้าน รวม 5 คน (นายสุวิทย์ รักษาพันธ์ นายหนูคล้าย ผุยภูเวียง นางคุณากร สังโคตร นางกิต
 สิบัว และนายทราย แอนบุญมา, 2556: สัมภาษณ์) โดยมีข้อสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 5 ด้าน ดังนี้
 ด้านองค์กรหรือหน่วยงานที่เข้ามารองรับในการจัดเก็บและขนย้ายขยะมูลฝอย พบว่า ในระหว่างปี พ.ศ.
 2545-2547 เคยมีผู้รับผิดชอบในการเก็บขนขยะมูลฝอยเพื่อการกำจัดโดยเก็บเงินจากชาวบ้านและเลิก
 ไป ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรใดเข้ามารับผิดชอบในการจัดเก็บและขนย้าย ด้านการ
 กำจัดขยะมูลฝอย พบว่า ชาวบ้านดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยเองด้วยวิธีการเผากลางแจ้ง ลักลอบทิ้ง
 พื้นที่นอกหมู่บ้านซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนบุคคลและลักลอบทิ้งพื้นที่ดินเขา ด้านความสำคัญของการจัดการ
 ปัญหาขยะมูลฝอย พบว่า การจัดการปัญหาขยะมูลฝอยมีความสำคัญและจำเป็นเนื่องจาก การเผาขยะ
 กลางแจ้งในหมู่บ้านส่งกลิ่นเหม็นไหม้รบกวนรวมทั้งละอองควันจากการเผาไหม้ปลิวไปติดเสื้อผ้าที่ตาก
 อยู่นอกบ้านรองลงมาคือขยะมูลฝอยที่กองรวมกันในปริมาณมากส่งกลิ่นเหม็นรบกวนคนที่สัญจรผ่านไป
 มารวมทั้งเจ้าของพื้นที่ที่เป็นเจ้าทุกข์ต้องมารับผิดชอบกับขยะมูลฝอยกองโตของคนในหมู่บ้านที่นำมา

ลักลอบทิ้งและเมื่อถึงฤดูแล้งลมจะพัดพาขยะมูลฝอยเหล่านี้ไปทั่วบริเวณทำให้บึงท่งทัศนียภาพโดยรอบหมู่บ้าน ด้านการปรับปรุงของเก่าเหลือใช้ภายในครัวเรือนให้สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่อีกรอบพบว่า ยังไม่นิยมนำของเก่าเหลือใช้มาปรับปรุงเพื่อการใช้งานส่วนใหญ่ของเก่าเหลือใช้จะขายให้กับร้านรับซื้อของเก่าเท่านั้นและส่วนที่ขายไม่ได้ก็จะทิ้ง ด้านการได้รับความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องและเหมาะสมภายในหมู่บ้าน พบว่า ภายในชุมชนบ้านโคกม่วงยังไม่เคยมีหน่วยงานใดเข้ามาให้ความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องและเหมาะสมเนื่องจาก ทางหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่มียุทธศาสตร์ในการจัดการขยะมูลฝอยส่วนทางหน่วยงานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจะดูแลรับผิดชอบในเรื่องของสุขภาพและสมุนไพรพื้นบ้านในการรักษาโรคมามากกว่า และจากการสอบถามนายกมล นครชัย ผู้ใหญ่บ้านบ้านโคกม่วง เรื่องของการอบรมให้ความรู้ในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอย พบว่า ยังเห็นว่าขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นภายในชุมชนชาวบ้านยังสามารถจัดการกันเองได้อยู่จึงยังไม่มีมีการของบประมาณมาจัดการในส่วนนี้

1.2 ผลจากการศึกษาสภาพการจัดการปัญหาขยะมูลฝอย พบว่าเป็นดังนี้

1.2.1 การจัดการปัญหาขยะมูลฝอยยังไม่เป็นไปตามหลักสุขาภิบาลเนื่องจากยังขาดความรู้ในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยที่ถูกต้องเหมาะสม

1.2.2 ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำหมู่บ้าน

1.3 ผลการสำรวจประเภทและปริมาณขยะมูลฝอยภายในชุมชนบ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

1.3.1 ผลการสำรวจประเภทและปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดครัวเรือนก่อน - หลัง การดำเนินโครงการ

ผลการสำรวจประเภทและปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดครัวเรือนก่อนดำเนินการจัดกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชน แสดงดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ประเภทและปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดครัวเรือนก่อน-หลัง ดำเนินการจัดกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชน

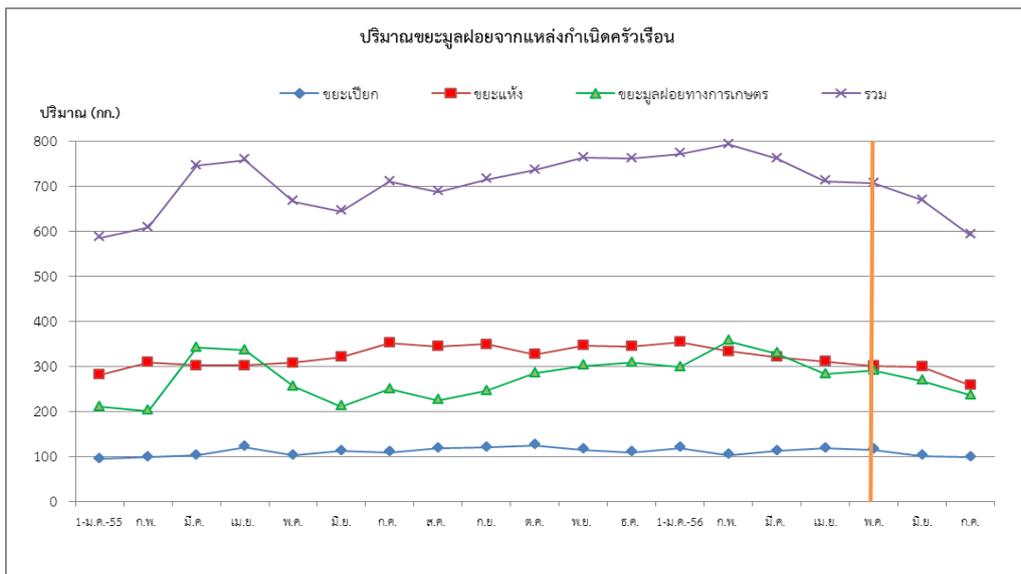
ว/ด/ป	ปริมาณขยะมูลฝอย (กก.)							
	ขยะชุมชน				ขยะมูลฝอยทางการเกษตร	%	รวม	เฉลี่ย/เดือน/ครัวเรือน
	ขยะเปียก	%	ขยะแห้ง	%				
1-ม.ค.-55	94	16.07	281	48.03	210	35.90	585	7.80
ก.พ.	98	16.12	309	50.82	201	33.06	608	8.11
มี.ค.	102	13.69	302	40.54	341	45.77	745	9.93
เม.ย.	121	15.96	302	39.84	335	44.20	758	10.11

ตารางที่ 4.1(ต่อ)

พ.ค.	102	15.34	308	46.32	255	38.35	665	8.87
มิ.ย.	112	17.39	321	49.84	211	32.76	644	8.59
ก.ค.	109	15.35	352	49.58	249	35.07	710	9.47
ส.ค.	118	17.18	344	50.07	225	32.75	687	9.16
ก.ย.	120	16.81	349	48.88	245	34.31	714	9.52
ต.ค.	125	17.01	326	44.35	284	38.64	735	9.80
พ.ย.	115	15.09	346	45.41	301	39.50	762	10.16
ธ.ค.	109	14.32	344	45.20	308	40.47	761	10.15
1-ม.ค.-56	119	15.43	354	45.91	298	38.65	771	10.28
ก.พ.	103	13.01	333	42.05	356	44.95	792	10.56
มี.ค.	112	14.72	321	42.18	328	43.10	761	10.15
เม.ย.	118	16.60	311	43.74	282	39.66	711	9.48
รวมก่อน ดำเนินการ	111.06	15.58	325.19	45.60	276.81	38.82	713.06	9.51
พ.ค.	115	16.29	301	42.63	290	41.08	706	9.41
มิ.ย.	101	15.12	299	44.76	268	40.12	668	8.91
ก.ค.	98	16.58	258	43.65	235	39.76	591	7.88
รวมหลัง ดำเนินการ	104.67	15.98	286	43.66	264.33	40.36	655	8.73

จากตารางที่ 4.1 ผลการสำรวจประเภทและปริมาณขยะมูลฝอยก่อนและหลังดำเนินการ พบว่าผลของปริมาณขยะมูลฝอยก่อนดำเนินการกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชนใช้ระยะเวลาในการศึกษา สํารวจ 1 ปี 6 เดือน (เดือน มกราคม 2555 - เมษายน 2556) พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยเปียกเฉลี่ย 111.06 กิโลกรัม/เดือน คิดเป็น 15.58% ปริมาณขยะมูลฝอยแห้งเฉลี่ย 325.19 กิโลกรัม/เดือน คิดเป็น 45.6% และปริมาณขยะมูลฝอยทางการเกษตรเฉลี่ย 276.81 กิโลกรัม/เดือน คิดเป็น 38.82% และทำการวิจัยกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชนบ้านโคกม่วง พบว่าหลังดำเนินการกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชนใช้ระยะเวลาในการศึกษา วิจัยและดำเนินการ 3 เดือน (เดือน พฤษภาคม - กรกฎาคม 2556) พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยเปียกเฉลี่ย 104.67 กิโลกรัม/เดือน คิดเป็น 15.98% ปริมาณขยะมูลฝอยแห้งเฉลี่ย 286 กิโลกรัม/เดือน คิดเป็น 43.66% และปริมาณขยะมูลฝอยทางการเกษตรเฉลี่ย 264.33 กิโลกรัม/เดือน คิดเป็น 40.36%

ประเภทของขยะมูลฝอยที่พบก่อนและหลังดำเนินการไม่แตกต่างกันมาก โดยขยะมูลฝอยแห้งที่พบ เช่น ถูยางพลาสติก กล่องโฟม ถังน้ำดื่ม ขวดพลาสติก ขวดแก้ว เศษเหล็กกรรม เศษซากวัสดุจากการก่อสร้าง (เศษซีเมนต์ เศษไม้ ตะปูเก่า) เป็นต้น รองลงมาคือขยะมูลฝอยทางการเกษตรซึ่งขยะมูลฝอยทางการเกษตรยังสามารถย่อยสลายได้เป็นบางส่วนทำให้ปริมาณมีไม่เยอะเท่ากับขยะมูลฝอยแห้งส่วนมากที่สามารถย่อยสลายได้ เช่น ฟางข้าว ชังข้าวโพด เปลือกถั่ว ใบอ้อย เป็นต้นและขยะมูลฝอยเปียก ได้แก่ เศษอาหาร เศษข้าว เศษเปลือกผลไม้ตามฤดูกาล เศษผักตามฤดูกาล

ภาพประกอบที่ 4.1 กราฟแสดงประเภทและปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดครัวเรือนก่อน-หลังดำเนินการ ช่วงเดือนมกราคม 2555 – เดือนกรกฎาคม 2556

จากภาพประกอบที่ 4.1 แสดงถึงประเภทและปริมาณขยะมูลฝอยก่อนและหลังดำเนินการ ระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี 7 เดือน เริ่มทำการศึกษาค้นคว้าเดือนมกราคม 2555 – เมษายน 2556 และทำการวิจัยกระบวนการมีส่วนร่วมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชน ระยะเวลา 3 เดือน จากเดือน พฤษภาคม – กรกฎาคม 2556 ผลการดำเนินการพบว่าปริมาณขยะมูลฝอยหลังการดำเนินการลดลงก่อนการดำเนินการ ซึ่งจากการสำรวจก่อนการดำเนินการ พบว่า ขยะมูลฝอยแห้งมีปริมาณสูงที่สุดในเดือนมกราคม 2556 ปริมาณ 354 กิโลกรัม เมื่อเทียบกับมกราคม 2555 พบมีขยะมูลฝอยแห้งปริมาณ 281 กิโลกรัม จากการสำรวจโดยผู้วิจัย พบว่า ในเดือนมกราคม 2556 มีการจัดงานแต่งงานของชาวบ้านในชุมชนพร้อมกัน 2 งาน จึงทำให้มีปริมาณขยะมูลฝอยแห้งเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ขยะมูลฝอยเปียกมีปริมาณเพิ่มขึ้นในเดือนมกราคม 2556 เมื่อเทียบกับเดือนมกราคม 2555 ด้านขยะมูลฝอยทางการเกษตรมีมากที่สุดในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2556 จากการสำรวจพบว่าในเดือนกุมภาพันธ์ปรกติเป็นเดือนที่ชาวบ้านในชุมชนเก็บผลผลิตทางการเกษตรเสร็จเกือบทุกครัวเรือน จึงทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยทางการเกษตรมีมากที่สุด แต่เมื่อเทียบกับเดือนกุมภาพันธ์ 2555 พบว่าปริมาณขยะมูลฝอยมีน้อยมาก ผลเนื่องมาจากในปี 2555 เกิดภัยแล้งทำให้นาดอนผลผลิตทางการเกษตรเสียหายเกือบทั้งหมด

ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรสามารถเก็บเกี่ยวได้เฉพาะนาลุ่ม และรองลงมาปริมาณขยะมูลฝอยมากในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน เนื่องจากเป็นฤดูเก็บเกี่ยวพืชผลทางการเกษตรของชาวบ้านในชุมชน ได้แก่ ข้าว ถั่วเขียวและถั่วเหลือง และหลังดำเนินการกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชน พบว่าปริมาณขยะมูลฝอยทั้ง 3 ประเภทมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยปริมาณขยะมูลฝอยแห้งมีสะสมมากที่สุดเนื่องจากเป็นขยะมูลฝอยที่สามารถย่อยสลายได้ยากในทางธรรมชาติชาวบ้านในชุมชนนำกลับมาปรับปรุงเพื่อการใช้งานใหม่และนำมาเพิ่มมูลค่าโดยขายให้กับร้านรับซื้อของเก่าเพิ่มมากขึ้น แสดงดังตารางที่ 2 ด้านขยะมูลฝอยเปียกมีการนำกลับมาทำปุ๋ยหมักและทำเป็นอาหารสัตว์ จึงทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยหลังดำเนินการมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 4.2 ประเภทและปริมาณขยะมูลฝอยจากร้านรับซื้อของเก่า

ประเภท/ปริมาณ (กก.)	ม.ค. 56	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.
ขวดแก้ว	400	450	500	480	500	580	570
ขวดพลาสติก	300	150	180	120	110	140	200
เศษเหล็กกรรม	200	300	380	450	350	470	490
กระดาษรวม	180	320	420	460	440	480	490
กระป๋อง	80	80	110	110	80	100	130
รวม	1,160	1,300	1,590	1,620	1,480	1,770	1,880

จากตารางที่ 4.2 ประเภทและปริมาณขยะมูลฝอยจากร้านรับซื้อของเก่า ระยะเวลาในการสำรวจ 7 เดือน (เดือนมกราคม – กรกฎาคม 2556) พบว่า มีปริมาณขยะมูลฝอย Recycle เพิ่มมากขึ้น หลังกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชน ซึ่งพบว่า ขวดแก้ว มีปริมาณมากที่สุดในเดือนมิถุนายน 580 กิโลกรัม รองลงมาคือเศษเหล็กกรรม มีปริมาณมากที่สุดในเดือนกรกฎาคม 490 กิโลกรัม และกระป๋องมีปริมาณน้อยที่สุดเนื่องจากมีน้ำหนักเบาแต่มีปริมาณเพิ่มขึ้นหลังดำเนินการ โดยมีปริมาณมากที่สุดในเดือนกรกฎาคม 130 กิโลกรัม

1.3.2 ผลการสำรวจประเภทและปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งรองรับที่ทำการลักลอบทิ้งทั้งพื้นที่ 2 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่นอกหมู่บ้านและพื้นที่ดินเขา ก่อน-หลัง ดำเนินการ

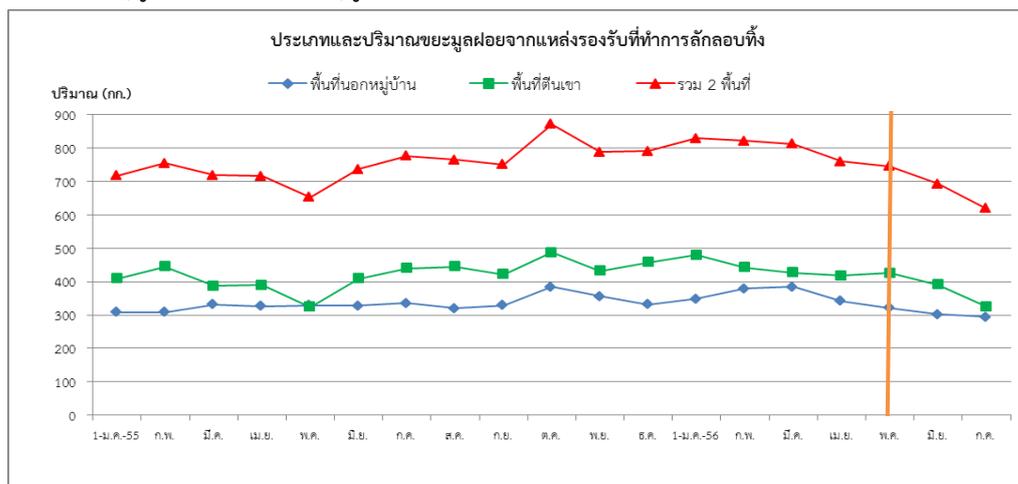
ผลการสำรวจประเภทและปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งรองรับที่ทำการลักลอบทิ้งพื้นที่นอกหมู่บ้านและพื้นที่ดินเขา ก่อน-หลัง ดำเนินกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชน แสดงดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ประเภทและปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งรองรับที่ทำการลักลอบทิ้ง ก่อน-หลัง ดำเนินกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชน

ว/ด/ป	ปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งรองรับที่ทำการลักลอบทิ้ง (กิโลกรัม/เดือน)				รวม 2 พื้นที่	ปริมาณเฉลี่ย/เดือน
	พื้นที่นอกหมู่บ้าน	%	พื้นที่ดินเขา	%		
1-ม.ค.-55	308	42.97	408.8	57.03	716.8	358.4
ก.พ.	309	40.98	445	59.02	754	377
มี.ค.	332	46.18	387	53.82	719	359.5
เม.ย.	326	45.53	390	54.47	716	358
พ.ค.	328.9	50.39	323.8	49.61	652.7	326.35
มิ.ย.	328	44.50	409	55.50	737	368.5
ก.ค.	336	43.30	440	56.70	776	388
ส.ค.	320	41.83	445	58.17	765	382.5
ก.ย.	329	43.81	422	56.19	751	375.5
ต.ค.	384	44.09	487	55.91	871	435.5
พ.ย.	356	45.18	432	54.82	788	394
ธ.ค.	332	42.03	458	57.97	790	395
1-ม.ค.-56	349	42.10	480	57.90	829	414.5
ก.พ.	379	46.16	442	53.84	821	410.5
มี.ค.	385	47.41	427	52.59	812	406
เม.ย.	342	45.00	418	55.00	760	380
รวมก่อนดำเนินการ	340.24	44.41	425.91	55.59	766.16	383.08
พ.ค.	321	43.03	425	56.97	746	373
มิ.ย.	302	43.58	391	56.42	693	346.5
ก.ค.	295	47.58	325	52.42	620	310
รวมหลังดำเนินการ	306	44.58	380.33	55.42	686.33	343.17

จากตารางที่ 4.3 พบว่าก่อนการดำเนินการกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชน ใช้ระยะเวลาในการศึกษาและสำรวจ 1 ปี 6 เดือน (เดือนมกราคม 2555 – เมษายน 2556) พบขยะมูลฝอยสะสมจากแหล่งรองรับที่ทำการลักลอบทิ้งพื้นที่เฉลี่ย 340.24 กิโลกรัม/เดือน คิดเป็นร้อยละ 44.41 ปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งรองรับที่ทำการลักลอบทิ้งพื้นที่ดินเขาเฉลี่ย 425.91 กิโลกรัม/เดือน คิดเป็นร้อยละ 55.59 และปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งรองรับที่ทำการลักลอบทิ้งรวม 2 พื้นที่ เท่ากับ 766.16 กิโลกรัม/เดือน เฉลี่ยรวม 2 พื้นที่ เท่ากับ 383.08 กิโลกรัม/เดือน และทำการวิจัยกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชนบ้านโคกม่วง พบว่าหลังดำเนินการกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชนใช้ระยะเวลาในการศึกษา วิจัยและดำเนินการ 3 เดือน (เดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม 2556) พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งรองรับที่ทำการลักลอบทิ้งทั้งสองพื้นที่ลดลง โดยพบว่าปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งรองรับที่ทำการลักลอบทิ้งพื้นที่นอกหมู่บ้านเฉลี่ย 306 กิโลกรัม/เดือน คิดเป็นร้อยละ 44.58 ปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งรองรับที่ทำการลักลอบทิ้งพื้นที่ดินเขาเฉลี่ย 380.33 กิโลกรัม/เดือน คิดเป็นร้อยละ 55.42 ปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งรองรับที่ทำการลักลอบทิ้งรวมสองพื้นที่ เท่ากับ 686.33 กิโลกรัม/เดือน เฉลี่ยรวมสองพื้นที่ เท่ากับ 343.17 กิโลกรัม/เดือน ประเภทของขยะมูลฝอยที่พบก่อนและหลังดำเนินการไม่แตกต่างกันมาก โดยขยะมูลฝอยแห่งที่พบ เช่น ถูยางพลาสติก ก่อ่งโฟม ถังน้ำดื่ม ขวดพลาสติก ขวดแก้ว เศษเหล็กกรรมเศษซากวัสดุจากการก่อสร้าง (เศษซีเมนต์ เศษไม้ ตะปูเก่า) เป็นต้น รองลงมาคือขยะมูลฝอยทางการเกษตรซึ่งขยะมูลฝอยทางการเกษตรยังสามารถย่อยสลายได้เป็นบางส่วนทำให้ปริมาณมีไม่เยอะเท่ากับขยะมูลฝอยแห่ง ส่วนมากที่สามารถย่อยสลายได้ เช่น ฟางข้าว ชังข้าวโพด เปลือกกล้วย ใบอ้อย ซากสัตว์เลี้ยง (สุนัข แมว เป็ด ไก่) เป็นต้นและขยะมูลฝอยเปียก ได้แก่ เศษอาหาร เศษข้าว เศษเปลือกผลไม้ตามฤดูกาล เศษผักตามฤดูกาล

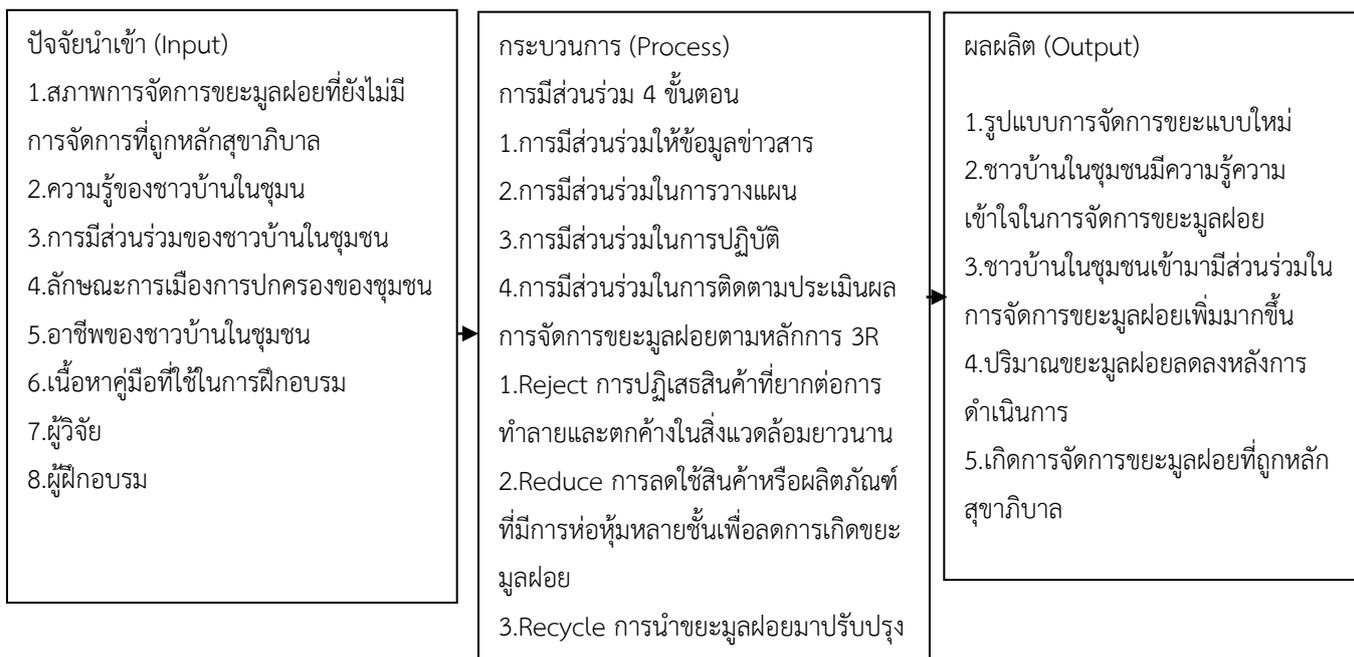
ภาพประกอบที่ 4.2 กราฟแสดงปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งรองรับที่ทำการลักลอบทิ้งก่อน-หลังดำเนินการ ช่วงเดือนมกราคม 2555 – เดือนกรกฎาคม 2556

จากภาพประกอบที่ 4.2 แสดงถึงประเภทและปริมาณขยะมูลฝอยก่อนและหลังดำเนินการระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี 7 เดือน เริ่มทำการศึกษาคำรวจเดือนมกราคม 2555 – เมษายน 2556 และทำการวิจัยกระบวนการมีส่วนร่วมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชน ระยะเวลา 3 เดือน จากเดือน พฤษภาคม – กรกฎาคม 2556 ผลการดำเนินการพบว่าปริมาณขยะมูลฝอยลดลงหลังดำเนินการและพบว่าการดำเนินการปริมาณขยะมูลฝอยพื้นที่ลักลอบทิ้งนอกหมู่บ้านมีปริมาณขยะมูลฝอยสูงสุดในเดือนตุลาคม 2555 มีปริมาณขยะมูลฝอยนอกหมู่บ้านสูงสุดที่ 384 กิโลกรัม ผลเนื่องมาจากในตุลาคมมี

งานเทศกาล (ออกพรรษา ฉลองอุโบสถ) ทำให้มีขยะมูลฝอยจากการจัดงานเพิ่มมากขึ้นและปริมาณขยะมูลฝอยน้อยที่สุดในเดือนมกราคม 2555 เนื่องจากช่วงเดือนมกราคมในวันที่ 1 ซึ่งเป็นวันขึ้นปีใหม่ ชาวบ้านในชุมชนจะร่วมกันทำความสะอาดหมู่บ้านเป็นประจำทุกปีจึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยลดลง เมื่อเทียบกับเดือนมกราคม 2556 พบว่ามีมากกว่าและค่อนข้างมีปริมาณสูง เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านผู้นำหมู่บ้านทำให้โครงการทำความสะอาดทุกวันที่ 1 ของวันขึ้นปีใหม่หยุดดำเนินโครงการเนื่องจากไม่มีผู้นำในการปฏิบัติ และพบว่าหลังดำเนินการขยะมูลฝอยพื้นที่ล้นรอบข้างนอกหมู่บ้านลดลงอย่างต่อเนื่อง จากเดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม 2556 ที่ปริมาณ 321, 302 และ 295 กิโลกรัม ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบในเดือนเดียวกันก่อนการดำเนินการพบว่า หลังดำเนินการปริมาณขยะมูลฝอยมีปริมาณน้อยกว่า ด้านพื้นที่ดินเขา พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยลดลงหลังดำเนินการ โดยมีปริมาณขยะมูลฝอยมากที่สุดเดือนตุลาคม 2555 เนื่องจากมีงานเทศกาล (ออกพรรษา ฉลองอุโบสถ) ทำให้มีขยะมูลฝอยจากการจัดงานเพิ่มมากขึ้น และขยะมูลฝอยน้อยสุดเดือนพฤษภาคม 2555 เนื่องจากเกิดไฟป่าทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยถูกเผาไปบางส่วน และเมื่อเปรียบเทียบกับหลังดำเนินการในช่วงเดือนเดียวกัน พบว่า โดยเฉลี่ยปริมาณขยะมูลฝอยลดน้อยลง

2. ตอนที่ 2 การจัดการขยะมูลฝอยโดยกระบวนการมีส่วนร่วมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้วิจัยได้จัดทำรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้วิจัยได้จัดรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยชุมชน ซึ่งประเมินกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการกิจกรรมซึ่งเป็นการดำเนินงานของโครงการ การประเมินผลผลิตของโครงการ การประเมินความรู้และการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมโครงการ โดยปัจจัยนำเข้าส่งผลกระทบต่อกระบวนการและกระบวนการส่งผลกระทบต่อผลผลิตของโครงการ นำผลประเมินที่ได้สรุป วิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

การมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน

- 1.การมีส่วนร่วมให้ข้อมูลข่าวสารในการสภาพการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยเบื้องต้น
- 2.การมีส่วนร่วมในการวางแผนถึงการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในแบบที่ไม่มีหน่วยงานรองรับในการจัดเก็บ ขนย้ายเพื่อการกำจัด ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ได้มาซึ่งข้อมูลในการพัฒนาคู่มือการฝึกอบรม
- 3.การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอยตามแผนการดำเนินงานที่ได้วางไว้
- 4.การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในการดำเนินงานโดยการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมของการฝึกปฏิบัติ ได้แก่ การทำปุ๋ยหมัก การทำแจกันจากขวดพลาสติก และการทำกระเป่าจากกล่องนม

ภาพ

บ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

3. ตอนที่ 3 ผลการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.1 ข้อมูลทั่วไปของประชากรที่ศึกษาวิจัย

3.1.1 ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนที่เป็นตัวแทนครัวเรือนซึ่งมีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 249 คน จาก 249 ครัวเรือน โดยใช้ครัวเรือนละ 1 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 75 คน โดยคำนวณได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นร้อยละ 30% ของขนาดประชากร (Krejcie and Morgan, 1970) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นและเลือกกลุ่มตัวอย่างของชั้นโดยความสมัครใจหรือจิตอาสา ดังแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน			ร้อยละ
	ชาย	หญิง	รวม	
1.เพศ	29 (38.67)	46 (61.33)	75	100
2.อายุ				
2.1 15 - 25 ปี	4	5	9	12
2.2 26 - 35 ปี	6	9	15	20
2.3 36 - 45 ปี	8	9	17	22.67
2.4 46 - 55 ปี	6	16	22	29.33
2.5 56 ปีขึ้นไป	5	7	12	16
รวม	29	46	75	100
3.การศึกษา				
3.1 ประถมศึกษา	15	29	44	58.67
3.2 มัธยมศึกษา	11	12	23	30.67
3.3 ปวช./ปวส./อนุปริญญา	2	3	5	6.67
3.4ปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี	1	2	3	4
รวม	29	46	75	100
4.อาชีพ				
4.1 เกษตรกรรม	18	31	49	65.33
4.2 ค้าขาย	1	1	2	2.67
4.3 ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ	3	4	7	9.33
4.4 อื่นๆ	7	10	17	22.67
รวม	29	46	75	100
5.จำนวนสมาชิกในครัวเรือน				
5.1 1 - 2 คน	8	8	16	21.33
5.2 3 - 4 คน	14	26	40	53.33
5.3 5 - 6 คน	5	11	16	21.33
5.4 7 คนขึ้นไป	2	1	3	4
รวม	29	46	75	100

จากตารางที่ 4.4 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 75 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 46 คน (ร้อยละ 61.33) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 29 คน (ร้อยละ 38.67) ที่มีอายุระหว่าง 46-55 ปี จำนวน 22 คน (ร้อยละ 29.3) รองลงมามีอายุระหว่าง 36-45 ปี จำนวน 17 คน (ร้อยละ 22.67) และอายุระหว่าง 26-35 ปี จำนวน 15 คน (ร้อยละ 20) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 44 คน (ร้อยละ 58.67) รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 23 คน (ร้อยละ 30.67) และ จบการศึกษาระดับปวช./ปวส./อนุปริญญา จำนวน 5 คน (ร้อยละ

6.67) เป็นผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 49 คน (ร้อยละ 65.3) รองลงมามีอาชีพอื่นๆ (รับจ้าง ธุรกิจส่วนตัว ฯลฯ) จำนวน 17 คน (ร้อยละ 22.67) และมีอาชีพข้าราชการ/พนักงานของรัฐ จำนวน 7 คน (ร้อยละ 9.3) มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน จำนวน 40 คน (ร้อยละ 53.3) รองลงมามีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน จำนวน 16 คน (ร้อยละ 21.3) และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-2 คน จำนวน 16 คน (ร้อยละ 21.3)

3.2 กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.1 ผลการวิเคราะห์ความรู้ก่อนกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชนบ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามรายชื่อ แสดงดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ความรู้ก่อนกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชนบ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามรายชื่อ

ประเด็นความรู้ ความเข้าใจ	จำนวนผู้ตอบถูก		จำนวนผู้ตอบผิด	
	จำนวน	%	จำนวน	%
1. วัสดุเหลือใช้ หมายถึง สิ่งของ เครื่องใช้หรือสินค้าที่ผ่านการใช้งานแล้วหรือหมดอายุการใช้งานแล้ว	24	32	51	68
2. แหล่งที่มาของขยะมูลฝอย คือ ชุมชนบ้านเรือน ที่พักอาศัยเท่านั้น	15	20	60	80
3. ขยะมูลฝอยสามารถนำกลับมาปรับปรุง เพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานได้ใหม่ทุกประเภท	20	26.67	55	73.33
4. การคัดแยกขยะมูลฝอย หมายถึง การนำขยะมูลฝอยกลับมาเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อการใช้งานใหม่	21	28	54	72
5. ขวดพลาสติก ขวดน้ำอัดลม นอกจากเผาและฝังไม่สามารถดัดแปลงทำอย่างอื่นได้	28	37.33	47	62.67
6. กระดาษ A4 ที่ใช้แล้วสามารถนำมาพันก พับดาว ทำเป็นโมบายได้	40	53.33	35	46.67
7. เศษผัก เศษผลไม้ ไม่สามารถนำมาปรับปรุงเป็นอาหารสัตว์เลี้ยงได้	21	28	54	72
8. การนำเศษอาหารมาทำปุ๋ยหมักสามารถลดขยะมูลฝอยในชุมชนได้	33	44	42	56
9. ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นเนื่องจากหมู่บ้านอยู่นอกเขตเทศบาล	20	26.67	55	73.33
10. การเพิ่มขึ้นของประชากรไม่มีผลที่ทำให้เกิดขยะมูลฝอย	23	30.67	52	69.33
11. การปฏิเสธสินค้าที่ยากต่อการทำลายไม่สามารถลดปัญหาสิ่งแวดล้อมได้	29	38.67	46	61.33
12. ปริมาณของขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นไม่ได้มีส่วนทำให้ทัศนียภาพของชุมชนต่ำลง	34	45.33	41	54.67
13. การนำขยะมูลฝอยมาแปรรูปหรือปรับปรุงใช้ประโยชน์ใหม่ไม่สามารถลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้	21	28	54	72

ตารางที่ 4.5(ต่อ)

14.ปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นส่งผลต่อสุขภาพอนามัยซึ่งหากกำจัดไม่ถูกต้องตามหลักอนามัยย่อมส่งผลต่อสุขภาพ ร่างกาย ซึ่งต้องเสียเงินค่ารักษาพยาบาลตามมา	29	38.67	46	61.33
15.การนำปุ๋ยหมักมาใช้แทนปุ๋ยเคมีทำให้คุณภาพดินเสื่อม ก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	25	33.33	50	66.67
16.การลดปริมาณขยะมูลฝอยโดยการนำมาแปรรูปนั้นทำให้ชาวบ้านมีรายจ่ายเพิ่มมากขึ้นไม่คุ้มทุน	26	34.67	49	65.33
เฉลี่ยรวม	25.56	34.08	49.44	65.92

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ก่อนดำเนินกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนมีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยจำแนกเป็นรายข้อที่ตอบถูกเกินร้อยละ 50 จำนวน 1 ข้อ คือ กระจก A4 ที่ใช้แล้วสามารถนำมาพับนกด พับดาว ทำเป็นโมบายได้ ต่ำกว่าร้อยละ 50 จำนวน 15 ข้อ เฉลี่ยรวมก่อนดำเนินการมีจำนวนผู้ตอบผิด 49.44 คิดเป็นร้อยละ 65.92 ซึ่งมากกว่าจำนวนผู้ตอบถูก 25.56 คิดเป็นร้อยละ 34.08

3.2.2 ผลการวิเคราะห์ความรู้หลังกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชนบ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามรายข้อ แสดงดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ความรู้หลังกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชนบ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามรายข้อ

ประเด็นความรู้ ความเข้าใจ	จำนวนผู้ตอบถูก		จำนวนผู้ตอบผิด	
	จำนวน	%	จำนวน	%
1. วัสดุเหลือใช้ หมายถึง สิ่งของ เครื่องใช้หรือสินค้าที่ผ่านการใช้งานแล้วหรือหมดอายุการใช้งานแล้ว	54	72	21	28
2. แหล่งที่มาของขยะมูลฝอย คือ ชุมชนบ้านเรือน ที่พักอาศัยเท่านั้น	54	72	21	28
3. ขยะมูลฝอยสามารถนำกลับมาปรับปรุง เพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานได้ใหม่ทุกประเภท	54	72	21	28
4. การคัดแยกขยะมูลฝอย หมายถึง การนำขยะมูลฝอยกลับมาเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อการใช้งานใหม่	50	66.67	25	33.33
5. ขวดพลาสติก ขวดน้ำอัดลม นอกจากเผาและฝังไม่สามารถดัดแปลงทำอย่างอื่นได้	49	65.33	26	34.67
6. กระจก A4 ที่ใช้แล้วสามารถนำมาพับนกด พับดาว ทำเป็นโมบายได้	56	74.67	19	25.33
7. เศษผัก เศษผลไม้ ไม่สามารถนำมาปรับปรุงเป็นอาหารสัตว์เลี้ยงได้	44	58.67	31	41.33
8. การนำเศษอาหารมาทำปุ๋ยหมักสามารถลดขยะมูลฝอยในชุมชนได้	56	74.67	19	25.33
9.ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นเนื่องจากหมู่บ้านอยู่นอกเขตเทศบาล	49	65.33	26	34.67

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

10.การเพิ่มขึ้นของประชากรไม่มีผลที่ทำให้เกิดขยะมูลฝอย	52	69.33	23	30.67
11.การปฏิเสธสินค้าที่ยากต่อการทำลายไม่สามารถลดปัญหาสิ่งแวดล้อมได้	49	65.33	26	34.67
12.ปริมาณของขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นไม่ได้มีส่วนทำให้ทัศนียภาพของชุมชนต่ำลง	50	66.67	25	33.33
13.การนำขยะมูลฝอยมาแปรรูปหรือปรับปรุงใช้ประโยชน์ใหม่ไม่สามารถลดผลกระทบที่เกิดต่อสิ่งแวดล้อมได้	50	66.67	25	33.33
14.ปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นส่งผลต่อสุขภาพอนามัยซึ่งหากกำจัดไม่ถูกต้องตามหลักอนามัยย่อมส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ร่างกาย ซึ่งต้องเสียเงินค่ารักษาพยาบาลตามมา	59	78.67	16	21.33
15.การนำปุ๋ยหมักมาใช้แทนปุ๋ยเคมีทำให้คุณภาพดินเสื่อม ก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	57	76	18	24
16.การลดปริมาณขยะมูลฝอยโดยการนำมาแปรรูปนั้นทำให้ชาวบ้านมีรายจ่ายเพิ่มมากขึ้นไม่คุ้มทุน	60	80	15	20
เฉลี่ยรวม	52.69	70.25	22.31	29.75

จากตารางที่ 4.6 พบว่า หลังดำเนินกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชาวบ้านในชุมชนมีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยจำแนกเป็นรายข้อที่ตอบถูกเกินร้อยละ 50 จำนวน 16 ข้อ ไม่มีข้อใดต่ำกว่าร้อยละ 50 เฉลี่ยรวมหลังดำเนินการชาวบ้านในชุมชนมีความรู้เพิ่มมากขึ้นโดยมีจำนวนผู้ตอบข้อคำถามถูกเพิ่มมากขึ้น 52.69 คิดเป็นร้อยละ 70.25 และมีจำนวนผู้ตอบผิด 22.31 คิดเป็นร้อยละ 29.75

3.2.3 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมก่อนกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชนบ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู รายข้อ ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 การมีส่วนร่วมก่อนกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชนบ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชน	การมีส่วนร่วมก่อนดำเนินการ		
	$\bar{X}$	S. D	ระดับการมีส่วนร่วม
1. เมื่อมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยออกมาสำรวจข้อมูลท่านจะหลีกเลี่ยงในการให้ข้อมูลข่าวสาร	1.57	0.60	ร่วมน้อย
2. เมื่อท่านพบปัญหาที่เกิดจากขยะมูลฝอยท่านจะแจ้งข่าวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทันที	2.17	0.58	ร่วมปานกลาง
3. เมื่อมีการพูดคุยเรื่องขยะมูลฝอยกับเพื่อนบ้านท่านจะให้ความสนใจเป็นอย่างดี	2.43	0.60	ร่วมมาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

4. เมื่อมีการประกาศหรือให้ข้อมูลข่าวสารในการจัดการขยะมูลฝอยท่านจะตั้งใจในการรับรู้และรับฟัง	2.53	0.58	ร่วมมาก
5. เมื่อท่านพบเห็นการทิ้งขยะในพื้นที่ส่วนรวมท่านจะทำการตักเตือนหรือแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทันที	2.28	0.63	ร่วมปานกลาง
6. เมื่อเพื่อนบ้านจับกลุ่มพูดคุยเรื่องขยะมูลฝอยหรือของเสียต่างๆในหมู่บ้านท่านจะให้ความสนใจ	2.28	0.73	ร่วมปานกลาง
7. เมื่อมีการประชุมวางแผนการจัดการขยะมูลฝอยจากผู้นำหมู่บ้านท่านจะเข้าร่วม	2.25	0.64	ร่วมปานกลาง
8. ภายในครอบครัวของท่านมักพูดคุยวางแผนเรื่องการจัดการเศษสิ่งของเหลือใช้ต่างๆ	2.36	0.58	ร่วมมาก
9. เมื่อมีการเรียกประชุมวางแผนเรื่องขยะมูลฝอยจากผู้นำหมู่บ้านท่านจะเข้าร่วม	2.48	0.55	ร่วมมาก
10. ท่านเสนอแนวทางจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนในที่ประชุม สัมมนาหรือวาระต่างๆ เมื่อมีโอกาส	2.24	0.57	ร่วมปานกลาง
11. ท่านมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนการกำจัด	2.32	0.60	ร่วมปานกลาง
12. ท่านมักจะซ่อมแซมเศษวัสดุต่างๆในบ้านเพื่อให้สามารถใช้งานได้นานขึ้น	2.27	0.58	ร่วมปานกลาง
13. เมื่อเห็นว่าเศษสิ่งของเหลือใช้เหล่านั้นสามารถใช้งานได้จะนำกลับมาใช้งานอีกรอบ	2.15	0.65	ร่วมปานกลาง
14. เมื่อมีเศษอาหารสดเหลือจากการอุปโภค บริโภค ท่านมักจะนำไปทำปุ๋ยหมักหรือไปทำเป็นอาหารสัตว์เลี้ยง	2.29	0.56	ร่วมปานกลาง
15. เมื่อมีเศษขวด แก้ว พลาสติกและอื่นที่สามารถขายได้ท่านจะส่งขายให้กับร้านรับซื้อของเก่า	2.33	0.62	ร่วมปานกลาง
16. ท่านมักใช้ถุงพลาสติกในการจ่ายตลาดมากกว่าถุงผ้าหรือตะกร้า	2.13	0.74	ร่วมปานกลาง
17. ท่านมักเลือกใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ยากต่อการกำจัดหรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมยาวนาน	2.13	0.53	ร่วมปานกลาง
18. ท่านมักจะเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้ปุ๋ยหมักแทนปุ๋ยเคมี ใช้น้ำหมักชีวภาพกำจัดแมลงแทนสารเคมีฉีดพ่นฆ่าแมลง	2.21	0.68	ร่วมปานกลาง
19. เพื่อลดปริมาณขยะที่จะตามมาท่านมักจะเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่แลกคืนทุกครั้งเมื่อมีการซื้อขาย เช่น โค้กขวดแก้ว น้ำปลาขวดแก้ว เป็นต้น	2.33	0.55	ร่วมปานกลาง
20. ท่านติดตามผลของการจัดการขยะมูลฝอยจากการปฏิบัติที่ผ่านมาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	2.23	0.71	ร่วมปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.25	0.19	ร่วมปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ก่อนการมีส่วนร่วมประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกเป็นรายข้อ โดยประชาชนมีส่วนร่วมในระดับมาก จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เมื่อมีการพูดคุยเรื่องขยะมูลฝอยกับเพื่อนบ้านท่านจะให้ความสนใจเป็นอย่างดี เมื่อมีการประกาศหรือให้ข้อมูลข่าวสารในการจัดการขยะมูลฝอยท่านจะตั้งใจในการรับรู้และรับฟัง ภายใน

ครอบครัวของท่านมักพูดคุยวางแผนเรื่องการจัดการเศษสิ่งของเหลือใช้ต่างๆ และเมื่อมีการเรียกประชุมวางแผนเรื่องขยะมูลฝอยจากผู้นำหมู่บ้านท่านจะเข้าร่วม ส่วนรายชื่อที่เหลือประชาชนมีส่วนร่วมระดับปานกลาง และร่วมน้อย 1 ข้อ คือ เมื่อมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยออกมาสำรวจข้อมูลท่านจะหลีกเลี่ยงในการให้ข้อมูลข่าวสาร เฉลี่ยรวมการมีส่วนร่วมก่อนการดำเนินการชาวบ้านในชุมชนมีส่วนร่วมบางครั้ง ($\bar{X} = 2.25$)

3.2.4 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมหลังกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชนบ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู รายชื่อ ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 การมีส่วนร่วมหลังกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยชุมชนบ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชน	การมีส่วนร่วมหลังดำเนินการ		
	$\bar{X}$	S.D	ระดับการมีส่วนร่วม
1. เมื่อมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยออกมาสำรวจข้อมูลท่านจะหลีกเลี่ยงในการให้ข้อมูลข่าวสาร	2.15	0.56	ร่วมปานกลาง
2. เมื่อท่านพบปัญหาที่เกิดจากขยะมูลฝอยท่านจะแจ้งข่าวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทันที	2.11	0.39	ร่วมปานกลาง
3. เมื่อมีการพูดคุยเรื่องขยะมูลฝอยกับเพื่อนบ้านท่านจะให้ความสนใจเป็นอย่างดี	2.29	0.46	ร่วมปานกลาง
4. เมื่อมีการประกาศหรือให้ข้อมูลข่าวสารในการจัดการขยะมูลฝอยท่านจะตั้งใจในการรับรู้และรับฟัง	2.45	0.53	ร่วมมาก
5. เมื่อท่านพบเห็นการทิ้งขยะในพื้นที่ส่วนรวมท่านจะทำการตักเตือนหรือแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทันที	2.45	0.53	ร่วมมาก
6. เมื่อเพื่อนบ้านจับกลุ่มพูดคุยเรื่องขยะมูลฝอยหรือของเสียต่างๆในหมู่บ้านท่านจะให้ความสนใจ	2.44	0.58	ร่วมมาก
7. เมื่อมีการประชุมวางแผนการจัดการขยะมูลฝอยจากผู้นำหมู่บ้านท่านจะเข้าร่วม	2.49	0.53	ร่วมมาก
8. ภายในครอบครัวของท่านมักพูดคุยวางแผนเรื่องการจัดการเศษสิ่งของเหลือใช้ต่างๆ	2.45	0.55	ร่วมมาก
9. เมื่อมีการเรียกประชุมวางแผนเรื่องขยะมูลฝอยจากผู้นำหมู่บ้านท่านจะเข้าร่วม	2.56	0.53	ร่วมมาก
10. ท่านเสนอแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนในที่ประชุม สัมมนาหรือวาระต่างๆ เมื่อมีโอกาส	2.59	0.5	ร่วมมาก
11. ท่านมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนการกำจัด	2.49	0.53	ร่วมมาก
12. ท่านมักจะซ่อมแซมเศษวัสดุต่างๆในบ้านเพื่อให้สามารถใช้งานได้นานขึ้น	2.56	0.53	ร่วมมาก
13. เมื่อเห็นว่าเศษสิ่งของเหลือใช้นั้นสามารถใช้งานได้จะนำกลับมาใช้งานอีกรอบ	2.49	0.58	ร่วมมาก
14. เมื่อมีเศษอาหารสดเหลือจากการอุปโภค บริโภค ท่านมักจะนำไปทำปุ๋ยหมักหรือไปทำเป็นอาหารสัตว์เลี้ยง	2.59	0.52	ร่วมมาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

15. เมื่อมีเศษขวด แก้ว พลาสติกและอื่นที่สามารถขายได้ท่านจะส่งขายให้กับร้านรับซื้อของเก่า	2.53	0.53	ร่วมมาก
16. ท่านมักใช้ถุงพลาสติกในการจ่ายตลาดมากกว่าถุงผ้าหรือตะกร้า	2.41	0.64	ร่วมมาก
17. ท่านมักเลือกใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ยากต่อการกำจัดหรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมยาวนาน	2.63	0.49	ร่วมมาก
18. ท่านมักจะเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้ปุ๋ยหมักแทนปุ๋ยเคมี ใช้น้ำหมักชีวภาพกำจัดแมลงแทนสารเคมีฉีดพ่นฆ่าแมลง	2.57	0.55	ร่วมมาก
19. เพื่อลดปริมาณขยะที่จะตามมาท่านมักจะเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่แลกคืนทุกครั้งเมื่อมีการซื้อขาย เช่น ใ้กขวดแก้ว น้ำปลาขวดแก้ว เป็นต้น	2.65	0.49	ร่วมมาก
20. ท่านติดตามผลของการจัดการขยะมูลฝอยจากการปฏิบัติที่ผ่านมาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	2.69	0.54	ร่วมมาก
เฉลี่ยรวม	2.48	0.15	ร่วมมาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า หลังการมีส่วนร่วมประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกเป็นรายข้อ โดยประชาชนมีส่วนร่วมในระดับมาก จำนวน 17 ข้อ คือ การมีส่วนร่วมข้อ 4 การมีส่วนร่วมข้อ 20 ส่วนการมีส่วนร่วมข้อ 1- 3 ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คือ เมื่อมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยออกมาสำรวจข้อมูลท่านจะหลีกเลี่ยงในการให้ข้อมูลข่าวสาร เมื่อท่านพบปัญหาที่เกิดจากขยะมูลฝอยท่านจะแจ้งข่าวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทันที และเมื่อมีการพูดคุยเรื่องขยะมูลฝอยกับเพื่อนบ้านท่านจะให้ความสนใจเป็นอย่างดี เฉลี่ยรวมหลังการดำเนินการผลการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับดีขึ้นจากก่อนดำเนินการโดยการมีส่วนร่วมหลังดำเนินการอยู่ในระดับมาก

3.3 เปรียบเทียบความรู้ การมีส่วนร่วม และปริมาณขยะมูลฝอยก่อนและหลังการจัดการกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3.1 การเปรียบเทียบสภาพการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนบ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู ก่อนและหลังดำเนินกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3.2 การเปรียบเทียบปริมาณขยะมูลฝอย ก่อนและหลังดำเนินกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3.3 การเปรียบเทียบความรู้ ก่อนและหลังดำเนินกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3.4 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ก่อนและหลังดำเนินกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3.1 การเปรียบเทียบสภาพการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนบ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู ก่อนและหลังดำเนินกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แสดงดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบสภาพการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนบ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภูก่อนและหลังดำเนินกระบวนการมีส่วนร่วม

ระยะก่อนดำเนินการ	ระยะหลังดำเนินการ
1. ไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรใดเข้ามารองรับในการจัดเก็บขนย้าย ขยะมูลฝอยเพื่อการกำจัด	1. ไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรใดเข้ามารองรับในการจัดเก็บขนย้ายขยะมูลฝอยเพื่อการกำจัด จากการสัมภาษณ์นายกองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ภายในองค์การบริหารส่วนตำบลโคกม่วงเองยังไม่มีบุคคลากรที่เชี่ยวชาญทางด้านจัดการขยะมูลฝอย ไม่มีพื้นที่ในการทำหลุมฝังกลบรวมทั้งไม่มีงบประมาณในการจัดการขยะมูลฝอย
2. ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นภายในชุมชนชาวบ้านจัดการโดยการเผากลางแจ้ง กองรวมไว้ลานบ้าน และนำไปทิ้งยังพื้นที่นอกหมู่บ้าน และพื้นที่ดินเขา	2. ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ชาวบ้านจัดการโดยการนำขยะมูลฝอยประเภทขวดแก้ว กระจก เศษเหล็กกรรม ไปขายให้กับร้านรับซื้อของเก่า นำฟางข้าวซึ่งข้าวโพด เปลือกถั่ว ไปปกคลุม โคนต้นไม้เพื่อให้ได้รับความชุ่มชื้น และนำของเก่าเหลือใช้มาซ่อมแซมเพื่อให้สามารถใช้งานใหม่ได้อีกรอบ ด้านเศษอาหารต่างๆ มีการนำกลับมาทำปุ๋ยหมัก แต่ยังมีขยะมูลฝอยที่ยังไม่สามารถจัดการได้โดยการนำกลับมาซ่อมแซม ปรับปรุง เช่น เศษซากอิฐ ปูน จากการก่อสร้าง กระจกสารเคมียาฆ่าหญ้า ยาฆ่าแมลง
3. การให้ความสำคัญในการจัดการขยะมูลฝอยยังมีไม่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนการกำจัดตั้งนั้น ขยะมูลฝอยที่เผาไหม้จึงมีกลิ่นเหม็นไหม้และมีเถ้าจากการเผาไม่หมดสิ้น ส่วนการทิ้งรวมที่ไม่มีการคัดแยกทำให้ส่งกลิ่นเหม็นเน่าเป็นที่น่ารังเกียจและเป็นที่อาศัยของสัตว์พาหะนำโรคต่างๆ	3. ชาวบ้านในชุมชนให้ความสำคัญในการจัดการขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้นเห็นได้ชัดจากการนำเศษอาหารสดมาทำปุ๋ยหมัก นำเศษข้าวมาเป็นอาหารสัตว์เลี้ยง นำสัตว์เลี้ยงที่ตายแล้วฝังแทนการโยนทิ้งพื้นที่นอกหมู่บ้านหรือพื้นที่ดินเขา มีการคัดแยกขยะมูลฝอยแห้งที่ไม่สามารถขายให้กับร้านรับซื้อของเก่าได้ เผาไหม้กลางแจ้ง และการอัตราขยะมูลฝอยที่ตกค้างพื้นที่นอกหมู่บ้าน และพื้นที่ดินเขาลดลง รวมทั้งการทิ้งขยะมูลฝอยเปียกรวมกับขยะมูลฝอยแห้งลดน้อยลง
4. การปรับปรุง การเพิ่มประสิทธิภาพขยะมูลฝอย ของเก่าเหลือใช้มีค่อนข้างน้อย	4. ชาวบ้านในชุมชนมีการนำขยะมูลฝอย ของเก่าเหลือใช้บางส่วนขายให้กับร้านรับซื้อของเก่า บางส่วนจะนำมาปรับปรุงซ่อมแซมเพื่อการใช้งานใหม่

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

5. ชาวบ้านในชุมชนขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการกับขยะมูลฝอยจึงทำให้จัดการขยะมูลฝอยไม่ถูกหลักสุขาภิบาล และชาวบ้านขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยจึงทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น	5. ชาวบ้านมีความรู้ ความเข้าใจ มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยลดน้อยลง สภาพการจัดการเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นตามสภาพชุมชนที่ยังไม่มีการรองรับในการจัดเก็บ ขนย้ายขยะมูลฝอยเพื่อการกำจัด แต่มีการนำหลักการ 3R มาเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยซึ่งได้ผลค่อนข้างมาก
---	--

3.3.2 การเปรียบเทียบปริมาณขยะมูลฝอย ก่อนและหลังดำเนินกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชนบ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

จากการศึกษาและสำรวจปริมาณขยะมูลฝอยจาก 2 แหล่ง ได้แก่ แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยจากครัวเรือน และขยะมูลฝอยจากแหล่งรองรับที่ทำการลักลอบทิ้ง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่รองรับที่ทำการลักลอบทิ้งนอกหมู่บ้านและพื้นที่รองรับที่ทำการลักลอบทิ้งพื้นที่นอกหมู่บ้าน โดยแบ่งการเปรียบเทียบออกเป็น 2 แหล่ง ดังนี้

3.3.2.1 เปรียบเทียบปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดครัวเรือนของชุมชนชาวบ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู แสดงดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดครัวเรือน แบ่งตามประเภทเปรียบเทียบ ระหว่างก่อน-หลังดำเนินการ

ประเภทขยะมูลฝอยที่ทำการสำรวจจากแหล่งกำเนิดครัวเรือน	ปริมาณขยะมูลฝอย/เดือน			
	ก่อนดำเนินการ		หลังดำเนินการ	
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
ขยะมูลฝอยเปียก	111.06	9.12	104.67	9.07
ขยะมูลฝอยแห้ง	325.19	21.82	286	24.27
ขยะมูลฝอยทางการเกษตร	276.81	50.31	264.33	27.68

จากตารางที่ 4.10 พบว่า หลังดำเนินการปริมาณขยะมูลฝอยทั้งสามประเภทลดลง โดยขยะมูลฝอยเปียกลดลงเฉลี่ย 104.67 กิโลกรัม/เดือน (คิดเป็น 1.40 กิโลกรัม/เดือน/ครัวเรือน) จากปริมาณขยะมูลฝอยก่อนดำเนินการเฉลี่ย 111.06 กิโลกรัม/เดือน (คิดเป็น 1.48 กิโลกรัม/เดือน/ครัวเรือน) ขยะมูลฝอยเปียกเมื่อเปรียบเทียบก่อน-หลังดำเนินการแล้วลดลง 6.40 กิโลกรัม/เดือน (คิดเป็น 0.08 กิโลกรัม/เดือน/ครัวเรือน) ขยะมูลฝอยแห้งลดลงเฉลี่ย 286 กิโลกรัม/เดือน (คิดเป็น 3.81 กิโลกรัม/เดือน/ครัวเรือน) จากปริมาณขยะมูลฝอยก่อนดำเนินการเฉลี่ย 325.19 กิโลกรัม/เดือน (คิดเป็น 4.34 กิโลกรัม/เดือน/ครัวเรือน) ขยะมูลฝอยแห้งเมื่อเปรียบเทียบก่อน-หลังดำเนินการแล้วลดลง 39.19 กิโลกรัม/เดือน (คิดเป็น 0.53 กิโลกรัม/เดือน/ครัวเรือน) และขยะมูลฝอยทางการเกษตรลดลงหลัง

ดำเนินการ 264.33 กิโลกรัม/เดือน (คิดเป็น 3.52 กิโลกรัม/เดือน/ครัวเรือน) จากปริมาณขยะมูลฝอยก่อนดำเนินการเฉลี่ย 276.81 กิโลกรัม/เดือน (คิดเป็น 3.69 กิโลกรัม/เดือน/ครัวเรือน) ขยะมูลฝอยทางการเกษตรเมื่อเปรียบเทียบก่อน-หลังดำเนินการแล้วลดลง 12.48 กิโลกรัม/เดือน (คิดเป็น 0.17 กิโลกรัม/เดือน/ครัวเรือน)

ตารางที่ 4.11 การเปรียบเทียบปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดครัวเรือน ระหว่างก่อน - หลังดำเนินการ

การดำเนินการ	$\bar{X}$	S.D	Paired t-test	p - value
ก่อนดำเนินการ	713.06	60.72	-48.776	0.000
หลังดำเนินการ	655	58.59		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.11 พบว่าปริมาณขยะมูลฝอยเปียก ขยะมูลฝอยแห้ง และขยะมูลฝอยทางการเกษตร รวมทั้ง 3 ประเภท หลังดำเนินการกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีปริมาณลดลงโดยก่อนการดำเนินการพบปริมาณขยะมูลฝอยรวมทั้ง 3 ประเภทเฉลี่ย 713.06 กิโลกรัม/เดือน (คิดเป็น 9.51 กิโลกรัม/เดือน/ครัวเรือน) หลังดำเนินการพบปริมาณขยะมูลฝอยรวมทั้ง 3 ประเภทเฉลี่ย 655 กิโลกรัม/เดือน (คิดเป็น 8.73 กิโลกรัม/เดือน/ครัวเรือน) ขยะมูลฝอยทั้ง 3 ประเภทเปรียบเทียบก่อน-หลังดำเนินการแล้วลดลง 58.06 กิโลกรัม/เดือน (คิดเป็น 0.77 กิโลกรัม/เดือน/ครัวเรือน) เมื่อนำมาทดสอบทางสถิติแล้วพบว่า ค่าเฉลี่ยของปริมาณขยะมูลฝอยหลังดำเนินการสูงกว่าก่อนดำเนินการอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = 0.000$)

3.2.2.2 เปรียบเทียบปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งรองรับที่ทำการลักลอบทิ้งของชุมชนชาวบ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู แสดงดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งรองรับที่ทำการลักลอบทิ้ง แบ่งตามพื้นที่ที่สำรวจเปรียบเทียบระหว่างก่อน-หลังดำเนินการ

บริเวณที่ทำการสำรวจ	ปริมาณขยะมูลฝอย			
	ก่อนดำเนินการ		หลังดำเนินการ	
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
พื้นที่รองรับขยะมูลฝอยที่ทำการลักลอบทิ้งนอกหมู่บ้าน	340.24	24.41	306	13.45
พื้นที่รองรับขยะมูลฝอยที่ทำการลักลอบทิ้งดินเขา	425.91	38.99	380.33	50.85

จากตารางที่ 4.12 ปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งรองรับที่ทำการลักลอบทิ้ง แบ่งตามพื้นที่ที่สำรวจเปรียบเทียบระหว่างก่อน-หลังดำเนินการ โดย ก่อนดำเนินการ พบว่า พื้นที่ที่มีปริมาณขยะมูล

ฝอยตกค้างสูงสุด คือ พื้นที่รองรับขยะมูลฝอยที่ทำการลักลอบทิ้งดินเขา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 425.91 กิโลกรัม/เดือน รองลงมาคือพื้นที่รองรับขยะมูลฝอยที่ทำการลักลอบทิ้งนอกหมู่บ้าน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 340.24 กิโลกรัม/เดือน ส่วนหลังดำเนินการ พบว่า พื้นที่ที่มีปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างสูงสุด คือ พื้นที่รองรับขยะมูลฝอยที่ทำการลักลอบทิ้งดินเขา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 418.72 กิโลกรัม/เดือน รองลงมาคือพื้นที่รองรับขยะมูลฝอยที่ทำการลักลอบทิ้งนอกหมู่บ้าน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 334.84 กิโลกรัม/เดือน

ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งรองรับที่ทำการลักลอบทิ้ง ระหว่างก่อน – หลังดำเนินการ

การดำเนินการ	X	S.D	Paired t-test	p – value
ก่อนดำเนินการ	383.08	26.62	-78.311	0.000
หลังดำเนินการ	376.78	30.42		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งรองรับที่ทำการลักลอบทิ้ง ระหว่างก่อน – หลังดำเนินการ พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยก่อนดำเนินการเฉลี่ย 383.08 กิโลกรัม/เดือน หลังดำเนินการพบปริมาณขยะมูลฝอย 376.78 กิโลกรัม/เดือน เปรียบเทียบก่อน-หลังดำเนินการแล้ว ปริมาณขยะมูลฝอยลดลง 6.3 กิโลกรัม/เดือน เมื่อนำมาทดสอบทางสถิติแล้วพบว่า ค่าเฉลี่ยของปริมาณขยะมูลฝอยหลังดำเนินการสูงกว่าก่อนดำเนินการอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = 0.000$)

3.2.2.3 การเปรียบเทียบความรู้ ก่อนและหลังดำเนินกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การเปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังดำเนินกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชนบ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู แสดงดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยก่อนและหลังดำเนินการ

ประเด็นความรู้ ความเข้าใจ	จำนวนผู้ตอบถูก ก่อนดำเนินการ		จำนวนผู้ตอบถูก หลังดำเนินการ	
	จำนวน	%	จำนวน	%
1. วัสดุเหลือใช้ หมายถึง สิ่งของ เครื่องใช้หรือสินค้าที่ผ่านการใช้งานแล้วหรือหมดอายุการใช้งานแล้ว	24	32	54	72
2. แหล่งที่มาของขยะมูลฝอย คือ ชุมชนบ้านเรือน ที่พักอาศัยเท่านั้น	15	20	54	72
3. ขยะมูลฝอยสามารถนำกลับมาปรับปรุง เพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานได้ใหม่ทุกประเภท	20	26.67	54	72

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

4. การคัดแยกขยะมูลฝอย หมายถึง การนำขยะมูลฝอยกลับมาเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อการใช้งานใหม่	21	28	50	66.67
5. ขวดพลาสติก ขวดน้ำอัดลม นอกจากเผาและฝังไม่สามารถดัดแปลงทำอย่างอื่นได้	28	37.33	49	65.33
6. กระดาษ A4 ที่ใช้แล้วสามารถนำมาพับนกด พับดาว ทำเป็นโมบายได้	40	53.33	56	74.67
7. เศษผัก เศษผลไม้ ไม่สามารถนำมาปรับปรุงเป็นอาหารสัตว์เลี้ยงได้	21	28	44	58.67
8. การนำเศษอาหารมาทำปุ๋ยหมักสามารถลดขยะมูลฝอยในชุมชนได้	33	44	56	74.67
9. ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นเนื่องจากหมู่บ้านอยู่นอกเขตเทศบาล	20	26.67	49	65.33
10. การเพิ่มขึ้นของประชากรไม่มีผลที่ทำให้เกิดขยะมูลฝอย	23	30.67	52	69.33
11. การปฏิเสธสินค้าที่ยากต่อการทำลายไม่สามารถลดปัญหาสิ่งแวดล้อมได้	29	38.67	49	65.33
12. ปริมาณของขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นไม่ได้มีส่วนทำให้ทัศนียภาพของชุมชนต่ำลง	34	45.33	50	66.67
13. การนำขยะมูลฝอยมาแปรรูปหรือปรับปรุงใช้ประโยชน์ใหม่ไม่สามารถลดผลกระทบที่เกิดต่อสิ่งแวดล้อมได้	21	28	50	66.67
14. ปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นส่งผลต่อสุขภาพอนามัยซึ่งหากกำจัดไม่ถูกต้องตามหลักอนามัยย่อมส่งผลต่อสุขภาพ ร่างกาย ซึ่งต้องเสียเงินค่ารักษาพยาบาลตามมา	29	38.67	59	78.67
15. การนำปุ๋ยหมักมาใช้แทนปุ๋ยเคมีทำให้คุณภาพดินเสื่อม ก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	25	33.33	57	76
6. การลดปริมาณขยะมูลฝอยโดยการนำมาแปรรูปนั้นทำให้ชาวบ้านมีรายจ่ายเพิ่มมากขึ้นไม่คุ้มทุน	26	34.67	60	80
เฉลี่ยรวม	25.56	34.08	52.69	70.25

จากตารางที่ 4.14 ก่อนดำเนินการกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชน โดยจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ความรู้ก่อนการดำเนินการ ข้อ 6 กระดาษ A4 ที่ใช้แล้วสามารถนำมาพับนกด พับดาว ทำเป็นโมบายได้ มีผู้ตอบถูกสูงที่สุด จำนวน 40 คน (คิดเป็นร้อยละ 53.33) รองลงมาคือความรู้ข้อ 12 ปริมาณของขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นไม่ได้มีส่วนทำให้ทัศนียภาพของชุมชนต่ำลง มีผู้ตอบถูก จำนวน 34 คน (คิดเป็นร้อยละ 45.33) และความรู้ที่มีผู้ตอบถูกสูงเป็นลำดับ 3 คือ ข้อ 8 การนำเศษอาหารมาทำปุ๋ยหมักสามารถลดขยะมูลฝอยในชุมชนได้ มีผู้ตอบถูก จำนวน 33 คน (คิดเป็นร้อยละ 44) และข้อความรู้ก่อนการดำเนินการที่มีผู้ตอบถูกน้อยสุด คือ ความรู้ข้อ 2 แหล่งที่มาของขยะมูลฝอย คือ ชุมชนบ้านเรือน ที่พักอาศัยเท่านั้น มีผู้ตอบถูก จำนวน 15 คน (คิดเป็นร้อยละ 20)

หลังดำเนินการกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชน โดยจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ความรู้หลังการดำเนินการ ข้อ 16 การลดปริมาณขยะมูลฝอยโดยการนำมา

แปรรูปนั้นทำให้ชาวบ้านมีรายจ่ายเพิ่มมากขึ้นไม่คุ้มทุน มีผู้ตอบถูกสูงที่สุด จำนวน 60 คน (คิดเป็นร้อยละ 80) รองลงมา คือ ความรู้ข้อ 14 ปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นส่งผลต่อสุขภาพอนามัยซึ่งหากกำจัดไม่ถูกต้องตามหลักอนามัยย่อมส่งผลต่อสุขภาพ ร่างกาย ซึ่งต้องเสียเงินค่ารักษาพยาบาลตามมา มีผู้ตอบถูก จำนวน 59 คน (คิดเป็นร้อยละ 78.67) และข้อความรู้ที่มีผู้ตอบถูกสูงเป็นลำดับ 3 คือ ความรู้ข้อ 15 การนำปุ๋ยหมักมาใช้แทนปุ๋ยเคมีทำให้คุณภาพดินเสื่อม ก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีผู้ตอบถูก จำนวน 57 คน (คิดเป็นร้อยละ 76) และข้อความรู้ที่มีผู้ตอบถูกน้อยสุด คือ ความรู้ข้อ 7 เศษผัก เศษผลไม้ไม่สามารถนำมาปรับปรุงเป็นอาหารสัตว์เลี้ยงได้ มีผู้ตอบถูกจำนวน 44 คน (คิดเป็นร้อยละ 58.67)

สรุปผลการดำเนินการ พบว่า ชาวบ้านในชุมชนมีความรู้เพิ่มมากขึ้นหลังดำเนินการ โดยมีผู้ตอบถูก เฉลี่ยรวมหลังดำเนินการ 52.69 คน (คิดเป็นร้อยละ 70.25) เมื่อเทียบกับก่อนดำเนินการ มีผู้ตอบถูก เฉลี่ยรวม 25.56 คน (คิดเป็นร้อยละ 34.08) ซึ่งความรู้ที่เพิ่มขึ้นจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านในชุมชนสามารถจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชนระหว่างก่อน – หลังดำเนินการ

ความรู้	$\bar{X}$	S.D	ระดับความรู้	Paired t-test	p - value
ก่อนการดำเนินการ	5.45	0.72	ความรู้ปานกลาง	-33.741	0.000
หลังการดำเนินการ	11.25	1.28	ความรู้มาก		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.15 ก่อนการดำเนินการชาวบ้านในชุมชนบ้านโคกม่วงมีระดับความรู้ต่อการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 5.45$) เมื่อผ่านอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนแล้ว พบว่า มีความรู้ในระดับมาก ($\bar{X} = 11.25$) เมื่อนำมาทดสอบทางสถิติแล้วพบว่า ค่าเฉลี่ยของเจตคติต่อการจัดการมูลฝอยหลังดำเนินการสูงกว่าก่อนดำเนินการอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = 0.000$)

3.2.2.4 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ก่อนและหลังดำเนินกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมก่อนและหลังดำเนินกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชนบ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู แสดงดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ก่อนและหลังดำเนินการ

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชน	การมีส่วนร่วมก่อนดำเนินการ			การมีส่วนร่วมหลังดำเนินการ		
	$\bar{X}$	S.D	ระดับการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D	ระดับการมีส่วนร่วม
1. เมื่อมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยออกมาสำรวจข้อมูลท่านจะหลีกเลี่ยงในการให้ข้อมูลข่าวสาร	1.57	0.60	ร่วมน้อย	2.15	0.56	ร่วมปานกลาง
2. เมื่อท่านพบปัญหาที่เกิดจากขยะมูลฝอยท่านจะแจ้งข่าวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทันที	2.17	0.58	ร่วมปานกลาง	2.11	0.39	ร่วมปานกลาง
3. เมื่อมีการพูดคุยเรื่องขยะมูลฝอยกับเพื่อนบ้านท่านจะให้ความสนใจเป็นอย่างดี	2.43	0.60	ร่วมมาก	2.29	0.46	ร่วมปานกลาง
4. เมื่อมีการประกาศหรือให้ข้อมูลข่าวสารในการจัดการขยะมูลฝอยท่านจะตั้งใจในการรับรู้และรับฟัง	2.53	0.58	ร่วมมาก	2.45	0.53	ร่วมมาก
5. เมื่อท่านพบเห็นการทิ้งขยะในพื้นที่ส่วนรวมท่านจะทำการตักเตือนหรือแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทันที	2.28	0.63	ร่วมปานกลาง	2.45	0.53	ร่วมมาก
6. เมื่อเพื่อนบ้านจับกลุ่มพูดคุยเรื่องขยะมูลฝอยหรือของเสียต่างๆในหมู่บ้านท่านจะให้ความสนใจ	2.28	0.73	ร่วมปานกลาง	2.44	0.58	ร่วมมาก
7. เมื่อมีการประชุมวางแผนการจัดการขยะมูลฝอยจากผู้นำหมู่บ้านท่านจะเข้าร่วม	2.25	0.64	ร่วมปานกลาง	2.49	0.53	ร่วมมาก
8. ภายในครอบครัวของท่านมักพูดคุยวางแผนเรื่องการจัดการเศษสิ่งของเหลือใช้ต่างๆ	2.36	0.58	ร่วมปานกลาง	2.45	0.55	ร่วมมาก
9. เมื่อมีการเรียกประชุมวางแผนเรื่องขยะมูลฝอยจากผู้นำหมู่บ้านท่านจะเข้าร่วม	2.48	0.55	ร่วมมาก	2.56	0.53	ร่วมเป็นประจำ
10. ท่านเสนอแนวทางจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนในที่ประชุมสัมมนาหรือวาระต่างๆ เมื่อมีโอกาส	2.24	0.57	ร่วมปานกลาง	2.59	0.50	ร่วมมาก
11. ท่านมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนการกำจัด	2.32	0.60	ร่วมปานกลาง	2.49	0.53	ร่วมมาก
12. ท่านมักจะซ่อมแซมเศษวัสดุต่างๆในบ้านเพื่อให้สามารถใช้งานได้นานขึ้น	2.27	0.58	ร่วมปานกลาง	2.56	0.53	ร่วมมาก
13. เมื่อเห็นว่าเศษสิ่งของเหลือใช้ชิ้นนั้นสามารถใช้งานได้จะนำกลับมาใช้งานอีกรอบ	2.15	0.65	ร่วมปานกลาง	2.49	0.58	ร่วมมาก
14. เมื่อมีเศษอาหารสดเหลือจากการอุปโภค บริโภค ท่านมักจะนำไปทำปุ๋ยหมักหรือไปทำเป็นอาหารสัตว์เลี้ยง	2.29	0.56	ร่วมปานกลาง	2.59	0.52	ร่วมมาก
15. เมื่อมีเศษขวด แก้ว พลาสติกและอื่นที่สามารถขายได้ท่านจะส่งขายให้กับร้านรับซื้อของเก่า	2.33	0.62	ร่วมปานกลาง	2.53	0.53	ร่วมมาก

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

16. ท่านมักใช้ถุงพลาสติกในการจ่ายตลาดมากกว่าถุงผ้าหรือตะกร้า	2.13	0.74	ร่วมปานกลาง	2.41	0.64	ร่วมมาก
17. ท่านมักเลือกใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ยากต่อการกำจัดหรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมยาวนาน	2.13	0.53	ร่วมปานกลาง	2.63	0.49	ร่วมมาก
18. ท่านมักจะเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้ปุ๋ยหมักแทนปุ๋ยเคมี ใช้น้ำหมักชีวภาพกำจัดแมลงแทนสารเคมีฉีดพ่นฆ่าแมลง	2.21	0.68	ร่วมปานกลาง	2.57	0.55	ร่วมมาก
19. เพื่อลดปริมาณขยะที่จะตามมาท่านมักจะเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่แลกคืนทุกครั้งเมื่อมีการซื้อขาย เช่น โด้กขวดแก้ว น้ำปลาขวดแก้ว เป็นต้น	2.33	0.55	ร่วมปานกลาง	2.65	0.49	ร่วมมาก
20. ท่านติดตามผลของการจัดการขยะมูลฝอยจากการปฏิบัติที่ผ่านมาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	2.23	0.71	ร่วมปานกลาง	2.69	0.54	ร่วมมาก
เฉลี่ยรวม	2.25	0.19	ร่วมปานกลาง	2.48	0.15	ร่วมมาก

จากตารางที่ 4.16 เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมข้อ 4 เมื่อมีการประกาศหรือให้ข้อมูลข่าวสารในการจัดการขยะมูลฝอยท่านจะตั้งใจในการรับรู้และรับฟัง มีส่วนร่วมในระดับมาก ($\bar{X} = 2.53$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมข้อ 9 เมื่อมีการเรียกประชุมวางแผนเรื่องขยะมูลฝอยจากผู้นำหมู่บ้านท่านจะเข้าร่วมมีส่วนร่วมระดับมาก ($\bar{X} = 2.48$) และการมีส่วนร่วมข้อ 1 เมื่อมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยออกมาสำรวจข้อมูลท่านจะหลีกเลี่ยงในการให้ข้อมูลข่าวสาร มีส่วนร่วมในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.57$)

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมข้อ 20 ท่านติดตามผลของการจัดการขยะมูลฝอยจากการปฏิบัติที่ผ่านมาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมมาก ($\bar{X} = 2.69$) รองลงมาคือการมีส่วนร่วมข้อ 19 เพื่อลดปริมาณขยะที่จะตามมาท่านมักจะเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่แลกคืนทุกครั้งเมื่อมีการซื้อขาย เช่น โด้กขวดแก้ว น้ำปลาขวดแก้ว เป็นต้น มีผู้เข้ามีส่วนร่วมเป็นประจำ ($\bar{X} = 2.65$) และการมีส่วนร่วมข้อ 2 เมื่อท่านพบปัญหาที่เกิดจากขยะมูลฝอยท่านจะแจ้งข่าวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทันที มีส่วนร่วมน้อย ($\bar{X} = 2.11$)

สรุปโดยเฉลี่ยรวมผลหลังดำเนินการ พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก ($\bar{X} = 2.48$) เมื่อเทียบกับก่อนการดำเนินการที่มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ($\bar{X} = 2.25$) แสดงให้เห็นว่าผลของการดำเนินกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 4.17 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อน-หลังดำเนินการ

การมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D	ระดับการมีส่วนร่วม	Paired t-test	p – value
ก่อนการดำเนินการ	2.25	0.19	มีส่วนร่วมปานกลาง	-72.927	0.000
หลังการดำเนินการ	2.48	0.15	มีส่วนร่วมมาก		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.17 ก่อนการดำเนินการชาวบ้านในชุมชนบ้านโคกม่วงมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.25) เมื่อผ่านอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนแล้ว พบว่า มีส่วนร่วมในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.48) เมื่อนำมาทดสอบทางสถิติแล้วพบว่า ค่าเฉลี่ยของเจตคติต่อการจัดการมูลฝอยหลังดำเนินการสูงกว่าก่อนดำเนินการอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p = 0.000)